Vědecko-výzkumné aktivity Katedry regionální ekonomie a správy ESF MU

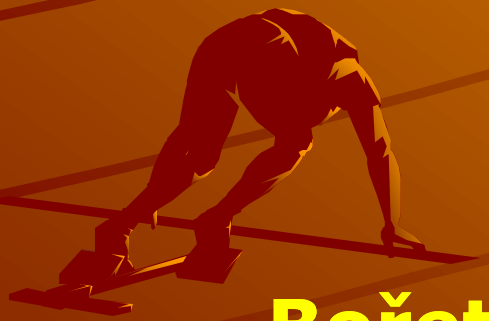

Bořetice 30 až 31. leden, 2014

Věcná struktura příspěvku

Teorie a metodologie – regionální rozvoj x regionální růst (definiční rozdíly), vlastní teorie, nové metodické postupy

Empirický výzkum – hlavní výzkumné oblasti

Praktická aplikace – hlavní oblasti aplikace (obvykle spojené se zpracováním externích zakázek)

a) všeobecná – národní strategie rozvoje (participace)

b) parciální – dílčí rozvojové projekty (např. strategie rozvoje krajů)

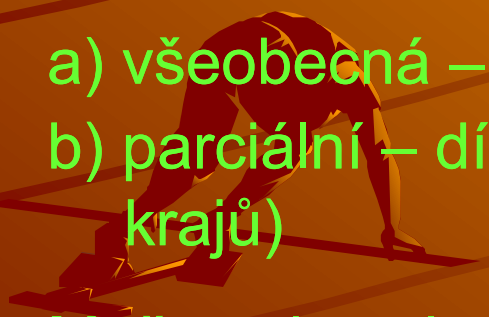

Možnosti spolupráce – perspektivní témata vědecko-výzkumné spolupráce v rámci ESF.

REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Hodnocení kvality podnikatelského prostředí (KPP)

- ***Teoretický význam hodnocení KPP:*** *vytvoření hierarchického modelu interpretujícího ekonomické podmínky regionálního rozvoje.*
- ***Metodický základ hodnocení KPP:*** *identifikace investičních resp. rozvojových preferencí firem působících ve zpracovatelském průmyslu a progresivních službách vyjádřených pomocí relevantních faktorů (včetně stanovení jejich významových vah).*
- ***Hlavní teoretická východiska:*** *lokalizační teorie (Weber, Lösch), teorie kumulativní kauzality (Myrdal), teorie polarizovaného rozvoje (Perroux, Friedmann), endogenní teorie hospodářského růstu (Lucas, Romer), mikroekonomická teorie konkurenceschopnosti (Porter), nová ekonomická geografie (Krugman), teorie hierarchie reality (Hampl).*
- ***Definice KPP:*** *agregátní výsledek dlouhodobé akumulace různorodých vlivů generovaných aktivitami podnikatelských i nepodnikatelských subjektů z pohledu ekonomického rozvoje*
- ***Praktický význam hodnocení KPP:*** *vytvoření informačního rámce pro optimalizaci cílů a efektivní výběr nástrojů regionální politiky v ekonomické oblasti.*

Faktory KPP a jejich významové váhy

faktory	typologické skupiny	váhy A	váhy B
nejvíce významné faktory: :		***44***	***48***
podnikatelská a znalostní báze	regionální a lokální faktory	9	11
dostupnost pracovních sil	pracovní faktory	10	10
blízkost trhů	obchodní faktory	9	9
blízkost hlavních zákazníků	obchodní faktory	9	9
kvalita pracovních sil	pracovní faktory	7	9
středně významné faktory:		***37***	***35***
cena nemovitostí	cenové faktory	7	7
kvalita silnic a železnic	infrastrukturní faktory	8	6
cena práce	cenové faktory	6	6
informační a komunikační technologie	infrastrukturní faktory	6	6
podpůrné služby	obchodní faktory	6	5
urbanistická a přírodní atraktivita území	environmentální faktory	4	5
méně významné faktory:		***19***	***17***
přítomnost zahraničních firem	obchodní faktory	5	4
environmentální kvalita území	environmentální faktory	3	4
asistence veřejné správy	regionální a lokální faktory	4	3
blízkost mezinárodních letišť	infrastrukturní faktory	4	3
flexibilita pracovních sil	pracovní faktory	3	3

Váhy A – ekonomika hnaná investicemi, váhy B – ekonomika hnaná inovacemi

REGIONÁLNÍ KVALITA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ (KPP)

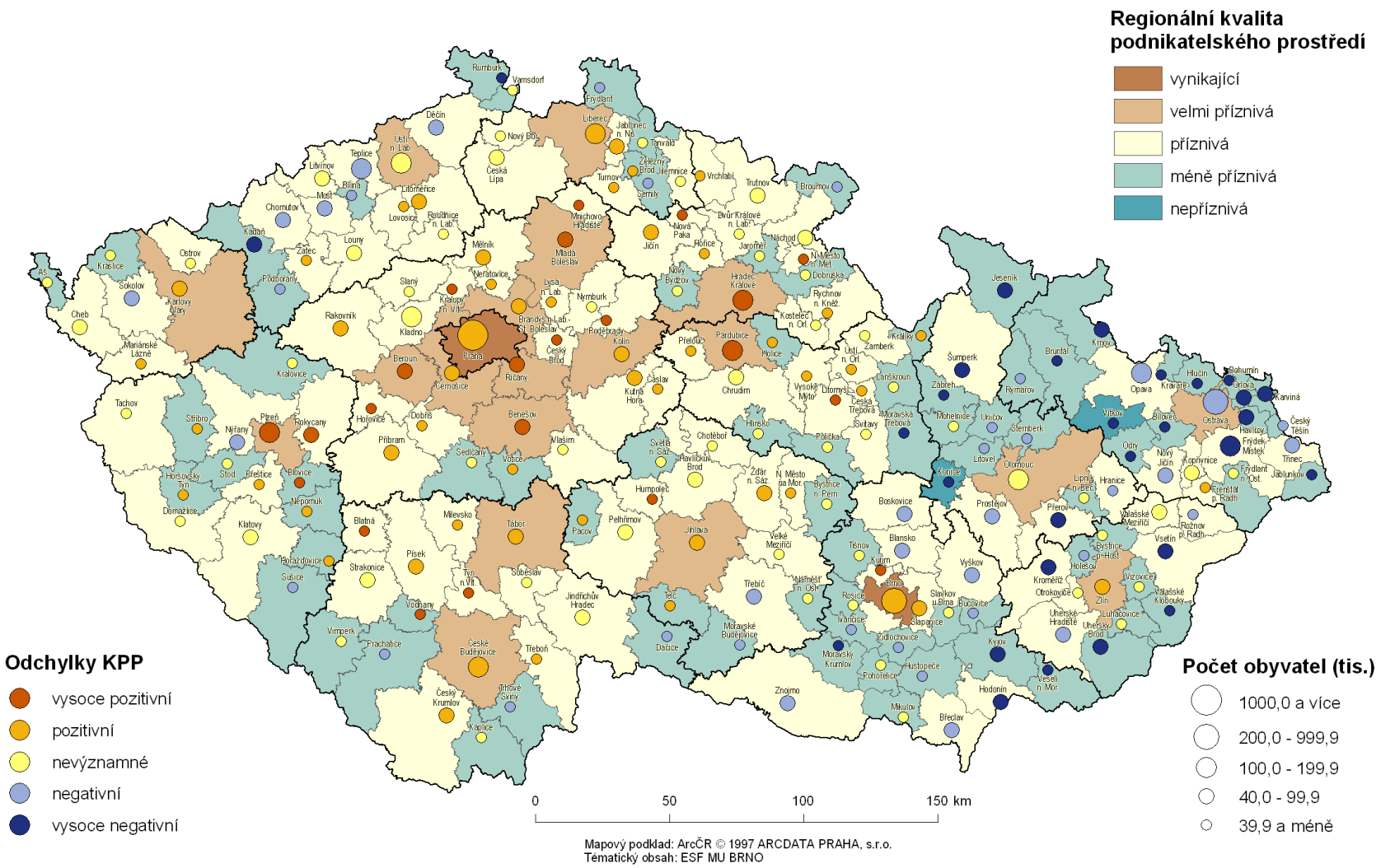

Hodnocení kvality sociálního prostředí

- ***Teoretický význam hodnocení KSP:*** *vytvoření hierarchického modelu interpretujícího sociální podmínky regionálního rozvoje.*
- ***Metodický základ hodnocení KSP:*** *identifikace preferencí obyvatel vyjádřených pomocí relevantních faktorů (bez stanovení jejich významových vah).*
- ***Hlavní teoretická východiska:*** *koncept kvality života založený na „objektivních“ indikátorech popisujících klíčové oblasti rozvoje (Diener, Findlay, Veenhoven), respektujících teritoriální konkurenceschopnost jako spojovací článek mezi sociálním a ekonomickým rozvojem .*
- ***Definice KSP:*** *agregátní výsledek dlouhodobé akumulace různorodých vlivů generovaných aktivitami nepodnikatelských i podnikatelských subjektů z pohledu sociálního (a selektivně i environmentálního) rozvoje.*
- ***Praktický význam hodnocení KSP:*** *vytvoření informačního rámce pro optimalizaci cílů a efektivní výběr nástrojů regionální politiky v sociální oblasti.*

Faktory KSP

faktory	typologické skupiny
naděje dožití	sociální faktory
vzdělanost	sociální faktory
nezaměstnanost	sociální faktory
rozvodovost	sociální faktory
potratovost	sociální faktory
kriminalita	sociální faktory
kvalita silnic a železnic	demografické faktory
přirozený pohyb obyvatelstva	demografické faktory
mechanický pohyb obyvatelstva	demografické faktory
urbanizace	urbanistické faktory
urbanistický rozvoj	urbanistické faktory
urbanistické prostředí	urbanistické faktory
zdravotnická infrastruktura	infrastrukturní faktory
sociální infrastruktura	infrastrukturní faktory
Krajinná struktura	environmentální faktory
flexibilita pracovních sil	praenvironmentální faktory

REGIONÁLNÍ KVALITA SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ (KSP), ROVNOVÁHA KSP A KPP

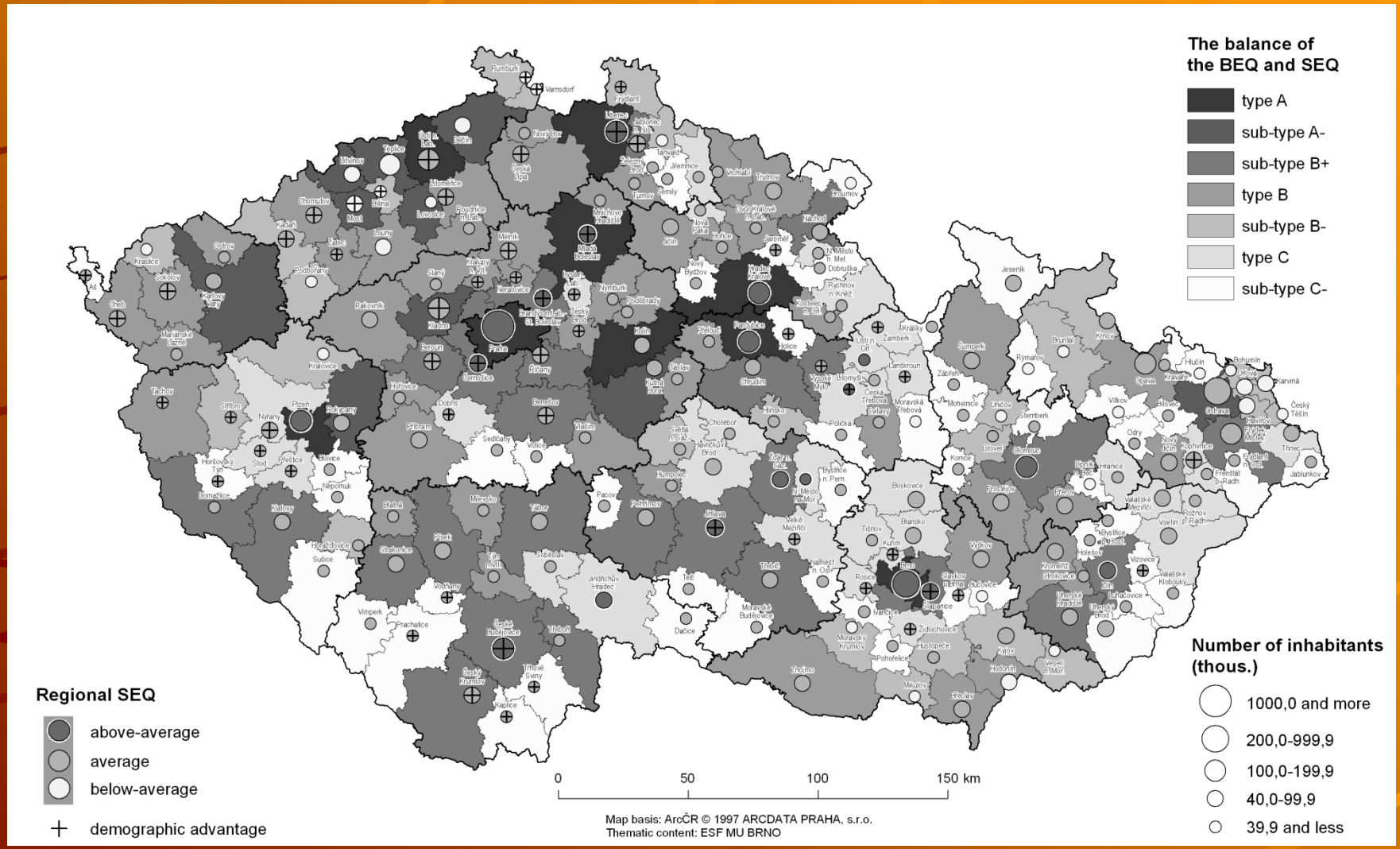

PROSTOROVÝ MODEL ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

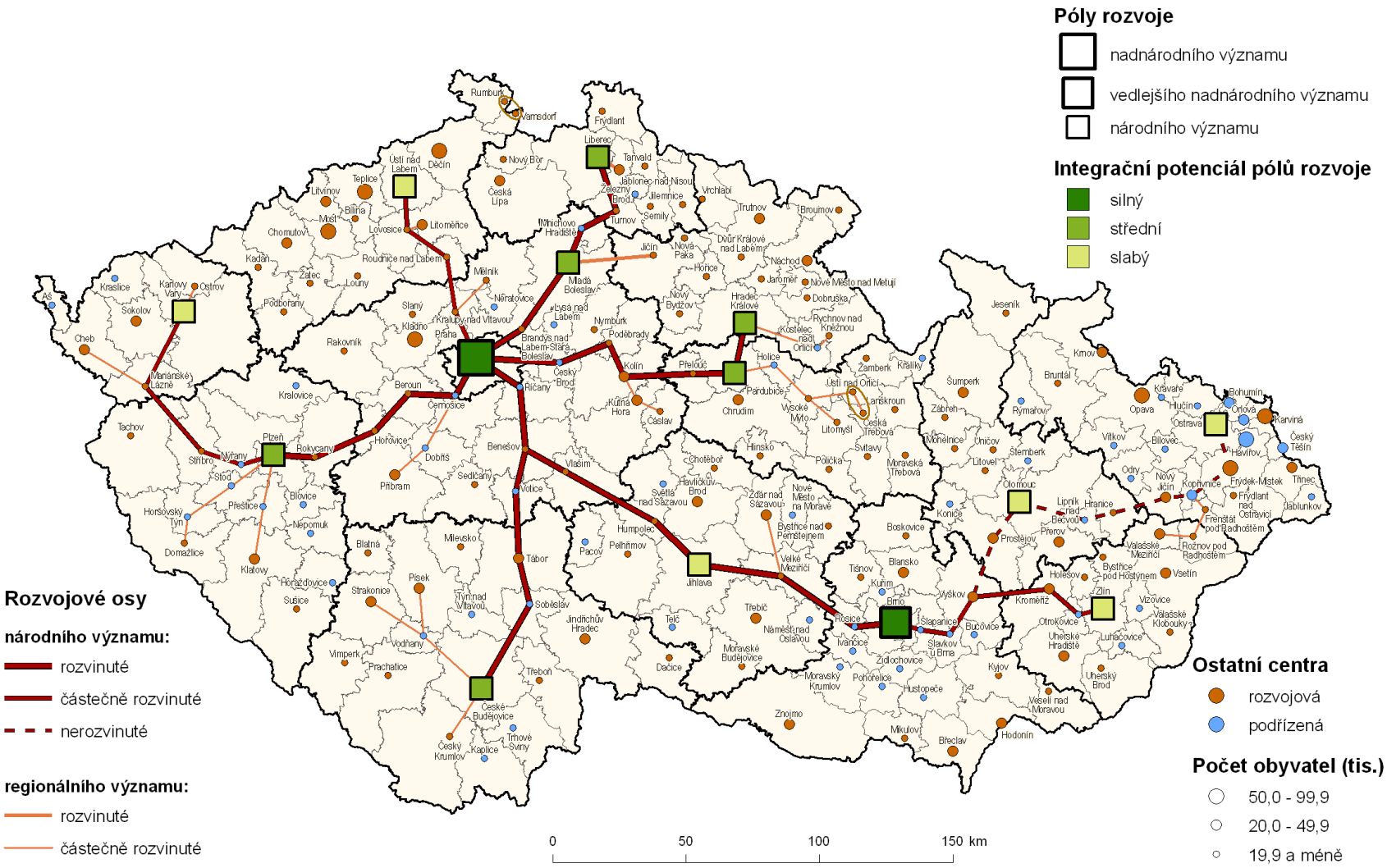

Integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje

Rozvoj regionů v dlouhém období je v souladu s kauzální závislostí mezi podmínkami a výsledky podnikání determinován úrovní KPP a s ní oboustrannými vazbami propojené KSP, přičemž jeho dlouhodobá udržitelnost závisí na úrovni vnitřní i vnější integrace regionů a jejich adaptabilitě.

Strukturace „uchopení“ reality:

Percepce rozvojového potenciálu – primární socioekonomická diferenciace regionů
Percepce integračních procesů – sekundární socioekonomická diferenciace regionů
Percepce adaptačních procesů – firemní vlivy včetně náhodných faktorů.

Klíčové vztahy (hierarchie a jednota polarizačních a integračních procesů):

Silný integrační potenciál pólů rozvoje (polarizace)

$$P_{ij} = \frac{p_i * p_j}{d_{ij} * s_{ij}}$$

Pozitivní rozvojové tendence mikroregionů

(integrace)

$$M_{ij} = \sum_{i=1}^{n} \frac{1+(a*v)}{1+(b*v)}$$

Integrační teorie a endogenní teorie hospodářského růstu

$Y = A \,.\, f\,(L^a, K^b, I^x)$

Kde:

Y_r – úroveň regionálního výstupu

A – souhrnná proměnná (územně vázané faktory rozvoje)

L – práce (*a* – elasticita substituce práce)

K – kapitál (*b* – elasticita substituce kapitálu)

I – inovace (*x* – pozitivní externality generované rozvojem znalostního kapitálu).

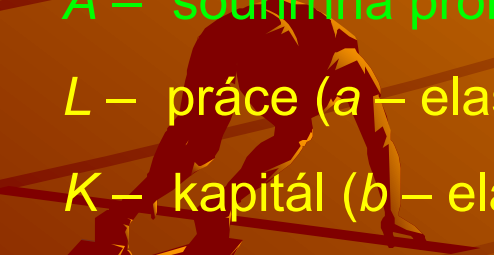

Teorie a metodologie hodnocení účelnosti projektů výstavby dálnic a rychlostních silnic a rekonstrukcí silnic regionálního významu

Originální soubor kritérií účelnosti:

- kritérium relevance – zohledňuje intenzitu dopravy jako základního faktoru technické potřebnosti výstavby či rekonstrukce silničních komunikací
- kritérium užitečnosti – zohledňuje úspory času generované výstavbou či rekonstrukcí silničních komunikací
- kritérium integrace – zohledňuje strategický význam projektů výstavby či rekonstrukce silničních komunikací
- kritérium stimulace – zohledňuje potenciální dopady výstavby či rekonstrukce silničních komunikací na regionální kvalitu podnikatelského prostředí
- kritérium udržitelnosti – zohledňuje potenciální dopady výstavby či rekonstrukce silničních komunikací na regionální kvalitu životního

Výsledky hodnocení účelnosti výstavby D+R

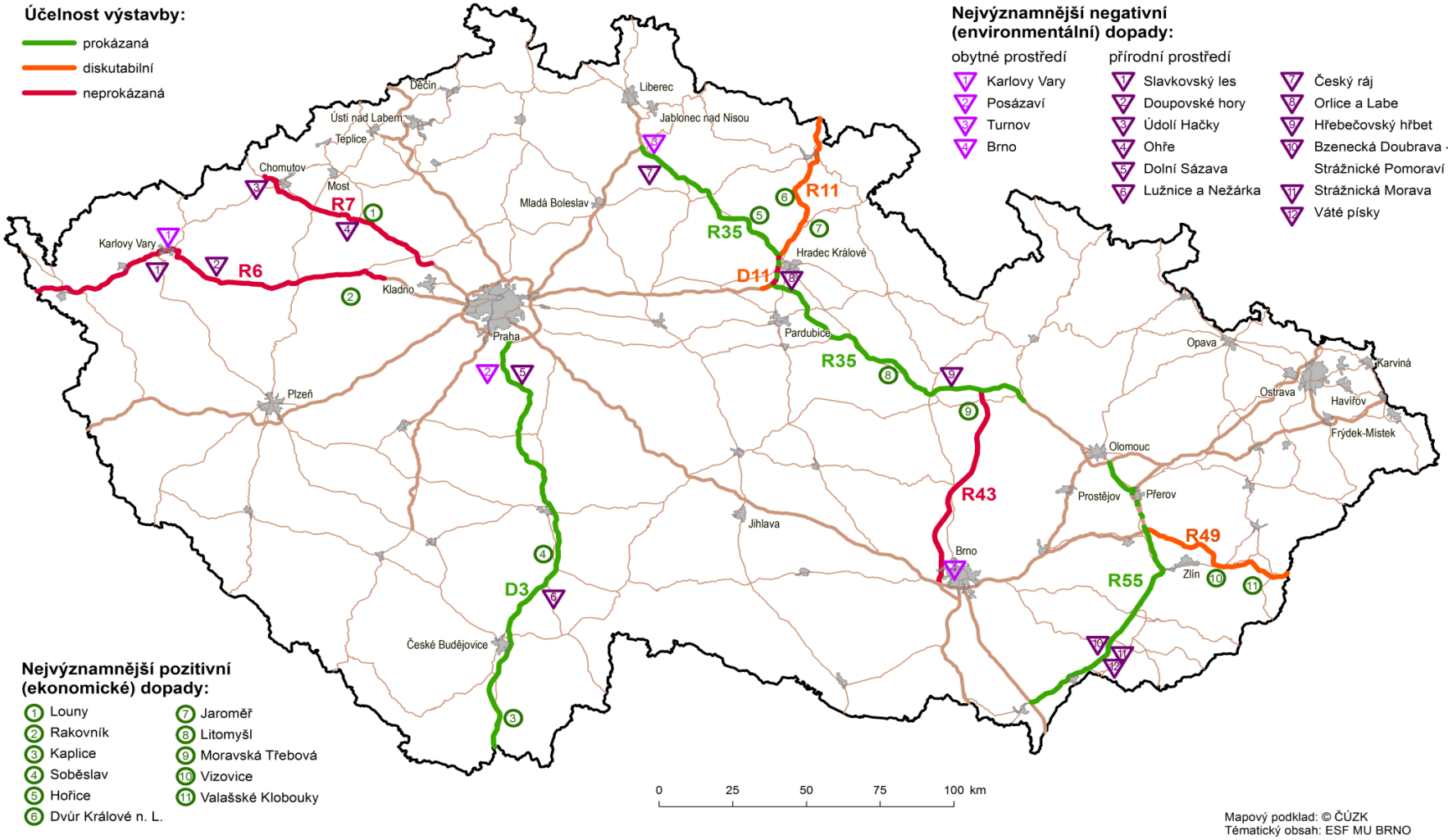

Cost-benefit analýza regionálních rozvojových projektů

Teorie a metodologie: finanční a ekonomické nástroje hodnocení projektů (cost-benefit analýza, analýza účinnosti nákladů, studie proveditelnosti), implementace veřejných výdajových programů, metoda ECBA.

Empirický výzkum: oceňování dopadů regionálních rozvojových projektů, vypovídací schopnost vybraných ukazatelů. podpora inovací

Praktická aplikace:

a) všeobecná: tvorba standardizovaných postupů hodnocení projektů

b) parciální: implementace strukturálních fondů EU.

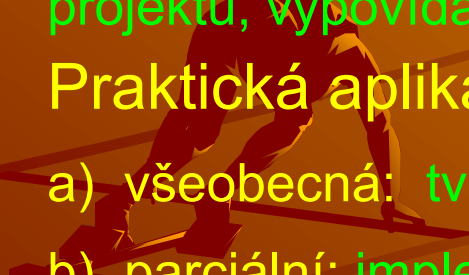

Cestovní ruch

Teorie a metodologie: prostorové diferenciační analýzy a modelování v GIS (na bázi teorie konkurenceschopnosti), integrační analýzy, metodologie satelitních účtů

Empirický výzkum: chování aktérů (stakeholderů) cestovního ruchu, hodnocení regionálního význam cestovního ruchu a optimalizace podpory jeho rozvoje a organizačního uspořádání

Praktická aplikace:

a) všeobecná: tvorba národních koncepcí cestovního ruchu (včetně legislativy a RIA)

b) parciální: hodnocení programů s projektů podpory rozvoje cestovního ruchu z pohledu regionální politiky.

Hodnocení obslužnosti venkovských obcí (funkční a prostorové nerovnosti)

Teorie a metodologie: originální metodika šetření a hodnocení mobility a spádovosti venkovského obyvatelstva za službami (poptávkové areály)

Empirický výzkum: vybavenost venkovských obcí obslužnou infrastrukturou, mobilita venkovského obyvatelstva za službami a obchodem, percepce služeb a jejich významu pro kvalitu života a sociální soudržnost obyvateli venkova

Praktická aplikace:

a)všeobecná: zjištění současného stavu a změn v obslužné funkci venkova, posouzení stabilizace ekonomických funkcí venkova a problém sociální koheze

b)parciální: hodnocení spokojenosti obyvatel s kvantitou i kvalitou nabízených služeb v různých typech venkovského prostoru (příměstský, příhraniční, vnitřní periferie apod.)

Inovace

Teorie a metodologie: koncept regionálních a národních inovačních systémů, konkurenceschopnost regionů, znalostní ekonomika

Empirický výzkum: hodnocení inovační výkonnosti, rozvoj inovačních systémů a znalostní ekonomiky

Praktická aplikace:

a) všeobecná: inovační strategie (národní, regionální), komparace inovační výkonnosti a její dynamika

b) parciální: užití nástrojů regionální podpory inovací, návrhy na zkvalitnění inovačních systémů, přenos zahraničních zkušeností

Potenciální oblasti spolupráce v rámci ESF

Teoretická oblast:

-teorie dlouhodobého rozvoje (makroekonomická a regionální úroveň) – rozdíl mezi ekonomickým růstem a společenským rozvojem

-kvalita života, udržitelnost rozvoje (holistický přístup)

Terminologická oblast:

- definice rozvoje

- definice (komplexní) konkurenceschopnosti

- definice kvality života

Praktická oblast:

-integrované hodnocení účelnosti rozvojových projektů (věcná a prostorová dimenze), tvorba rozvojových strategií, (včetně strategií rozvoje venkova), společné využívání aplikace ECBA.

-hodnocení veřejných výdajových programů v cestovním ruchu

-veřejná podpora rozvoje inovací, inovační výkonnost firem.